

احکام نگهداری

سگ

(با محوریت شیوه تطهیر ظروف)

www.ketab.ir

نویسنده: محمد مسعودی

سرشناسه: مسعودی، محمد، ۱۳۵۵-

عنوان و نام پدیدآور: احکام نگهداری سگ: (با محوریت شیوه تطهیر ظروف)/نویسنده محمد مسعودی.

مشخصات نشر: قم: عصر جوان، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۳۱۰ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۵۳-۱۷۸-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیا

عنوان دیگر: با محوریت شیوه تطهیر ظروف.

موضوع: حیوان‌ها (فقه)

یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۰۱ - ۳۱۰.

موضوع: * (Animals Islamic Law)

موضوع: Purity, Ritual -- Islam

موضوع: طهارت -- آیین‌ها -- اسلام

موضوع: سگ‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Dogs -- Religious aspects -- Islam

رده بندی کنگره: ۱۹۸/۶BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۷۴

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۴۱۹۳۷

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

شناسنامه

عنوان: ..... احکام نگهداری سگ (با محوریت شیوه تطهیر ظروف)

نویسنده: ..... محمد مسعودی

ناشر: ..... انتشارات عصر جوان

نوبت چاپ: ..... اول

تاریخ چاپ: ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰

صفحه آرا: ..... استودیو جوانه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۵۳-۱۷۸-۲

قیمت: ..... ۶۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش:

[قم، پاساژ قدس، طبقه آخر، پلاک ۱۶۷]
[تلفن: ۰۳۷-۳۷۷۳۰۰۳۷ - ۰۲۵ همراه: ۰۹۱۲۵۵۲۸۴۸۰]

فهرست مطالب

۹	..... مقدمه
۱۵	..... فصل اول: کلیات
۱۷	..... ۱. مروری بر احکام نگهداری سگ
۱۷	..... ۱.۱. نجاست سگ
۱۷	..... الف. معنای نجاست
۱۹	..... ب. نجاست سگ در قرآن
۲۳	..... ج. نجاست سگ در روایات
۲۹	..... ۲. خوردن گوشت سگ
۳۱	..... ۳. خرید و فروش سگ
۳۳	..... ۴. نگهداری سگ
۳۵	..... ۵. کشتن یا آزار رساندن به سگ
۴۶	..... ۶. شکار به وسیله سگ
۶۶	..... ۷. آزار سگ به دیگران
۷۴	..... ۸. احکام مالی سگ
۷۴	..... ۹. برخی احکام خاص یا نادر
۷۵	..... ۲. بیان مسئله
۷۷	..... ۳. اهداف پژوهش
۷۸	..... ۴. پرسش‌های پژوهش

۵. واژه شناسی ۷۹
۱. ۵. طهارت ۷۹
۲. ۵. ظرف (اناء) ۸۰
۳. ۵. وُلُوغُ الْكَلْبِ ۸۲

فصل دوم: دلایل اختلاف اقوال در تطهیر اناء ۸۵

۱. روایات مختلف در تطهیر اناء ۸۹
- الف. روایاتی که اعم از تطهیر با آب قلیل و معتصم است ۸۹
- ب. روایات مختص آب معتصم ۹۷
- ج. سایر روایات ۱۰۲
۲. تفاوت مبانی اصولی و فقهی ۱۰۶
۱. ۲. اعتبار قلیل متین در مقام تخاطب ۱۰۶
۲. ۲. اعتبار استصحاب در سبغات حکمیه ۱۰۷
۳. ۲. اعتبار قاعده طهارت ۱۰۸
۴. ۲. نحوه تحقق تعارض در عموم خصوص من وجه ۱۰۸
۵. ۲. اعتبار انحلال ۱۱
۶. ۲. معنای تعدد غسل ۱۳
۷. ۲. موضوعیت داشتن نحوه‌ی ا فراغ ۱۴

فصل سوم: بررسی شیوه تطهیر ظروف آلوده به دهان سگ ۱۵

- صورت‌های مفروض در نحوه تطهیر ظروف آلوده به دهان سگ ۱۷
۱. صورت اول: مانند تطهیر سایر ظروف ۱۸
۲. صورت دوم: یکبار با خاک و سپس یکبار با آب ۱۹
۳. صورت سوم: یکبار با خاک و سپس دو بار با آب ۱۹
۴. صورت چهارم: ابتدا با خاک و سپس سه مرتبه با آب ۱۹

۵. صورت پنجم: یکبار با خاک و دو بار با آب (بدون لزوم ترتیب) ۱۲۰
۶. صورت ششم: سه بار شستشو دومی با خاک ۱۲۰
۷. صورت هفتم: هفت بار شستن اولی با خاک ۱۲۰
- منشأ اختلاف اقوال در تطهیر ظرف آلوده به دهان سگ ۱۲۱
۱. انواع روایات در مورد تطهیر اناء ولوغی ۱۲۱
۲. تحلیل های متفاوت در مورد روایات ۱۲۸
- جهت اول: لزوم تعفیر ۱۲۸
- فصل چهارم: خاتمه (کیفیت تعفیر) ۱۹۳**
- صورت های مطرح در شیوه تعفیر ظروف آلوده به دهان سگ ۱۹۸
- صورت اول: لزوم مزج خاک و آب ۱۹۸
- نقد و بررسی صورت اول ۲۰۱
- صورت دوم: لزوم عدم مزج خاک و آب ۲۱۷
- نقد و بررسی صورت دوم: ۲۱۸
- صورت سوم: اختیار میان مزج و عدم مزج خاک و آب ۲۲۲
- صورت چهارم: لزوم اعمال هر دو شیوه ۲۲۴
- نقد و بررسی: ۲۲۵
- جمع بندی و انتخاب شیوه تعفیر ۲۲۸
- تنیبهات ۲۳۰
۱. لزوم یا عدم لزوم تعفیر ۲۳۰
- مانع اول: فهم عرفی ۲۳۲
- مانع دوم: قیاس اولویت ۲۳۵
- مانع سوم: وجود حرج و اسراف ۲۳۶
۲. جایگزینی ماسه (رمل) به جای خاک (تراب) ۲۳۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

مجموعه احکام شرعی مربوط به نگهداری سگ شامل موارد و فروعیات زیادی می‌شود لکن برخی از این فروعیات و احکام چه در زمان گذشته و چه در زمان حال بیشتر از بقیه موارد محل ابتلای افراد جامعه بوده است؛ به خصوص افرادی که در زمان حاضر زندگی می‌کنند با توجه به گسترش امکانات رفاهی ممکن است برخی انواع سگ را نه برای نگهبانی یا شکار بلکه صرفاً جهت سرگرمی نگهداری نمایند. فارغ از سوء استفاده‌هایی که تحت شعارهای فریبنده‌ی امروزی مانند دفاع از حقوق انسان و دفاع از حقوق حیوانات صورت می‌پذیرد اما در هر حال این شعارها باعث شده در زمان حاضر مراکزی نیز صرفاً با انگیزه نگهداری از سگ‌های ولگرد و بی‌صاحب به وجود آید.^۱

فضای ایجاد شده در جامعه حتی برخی افراد مومن و مسلمان را نیز تحت تاثیر قرار داده به نحوی که مایلند با رعایت مسائل شرعی سهمی در دغدغه حفاظت از حیوانات و علی‌الخصوص سگ داشته باشند. قبل از جمهوری

۱. مانند مرکز نگهداری از حیوانات "وفا" در هشتگرد واقع در غرب تهران

اسلامی ایران و همچنین بعد از آن افرادی روشن فکر نما برای توجیه سگ بازی و سرگرمی با سگ ادعا کردند نجس بودن سگ مربوط به زمان‌های قدیم بوده که نظافت سگ رعایت نمی‌شده است! چنین نظرات غیر کارشناسانه و عوام فریبانه‌ای در حالی صورت گرفت که افراد زیادی به دلیل علاقه به بازیگران و هنر پیشگان زن یا مرد که اهل سگ بازی بودند، خواسته یا ناخواسته از نظرات و رفتار ایشان تبعیت و تقلید می‌نمودند لذا زمینه برای ترویج انس با سگ و سگ بازی روز به روز بیشتر شد و بازیگران تلویزیون و سینما در این میدان گوی سبقت را ربودند؛ گویا این افراد نجس بودن را تنها مترادف با کثیف بودن سگ انگاشته بوده اند یا اینکه اصولاً تقییدات مذهبی چندانی نداشته‌اند؛ برای افرادی که تقییدات مذهبی ندارند نجس بودن سگ هیچ گونه موضوعیتی ندارد زیرا نجس بودن از ادبیات مشرعی است و در این ادبیات نجاست به هیچ عنوان به معنای کثیف بودن نمی‌باشد. اینکه سگ پاسبان انسانها باشد یا برای انسانها شکار کند امریست که از قدیم شایع بوده و فواید متعارف آن نیز مورد تایید و به اصطلاح مورد امضای شارع مقدس واقع شده است: مکلبین

---

۱. تاجایی که برخی بازیگران معروف و به ظاهر متعهد توله سگ و جانماز را در کنار هم قرار دادند و عکس یادگاری گرفتند! عکسهای مربوط سگ بازی هنر پیشگان مسلمان به وفور در صفحات شخصی آنها در فضای مجازی وجود دارد.

تعلّمونهن مما علمه الله... (سوره مائده آیه ۴) آنچه مذموم است مشغول شدن به سگ بازی و عوض شدن وظیفه سگ و انسان است و اینکه انسان خود را پاسبان سگ کند و یا حتی برای سگ شکار کند!؛ اصل شدن نگه داری سگ و بی تفاوتی در مورد احکام آن برای یک انسان مومن پذیرفته نیست و نادیده گرفتن احکام آن، مانع تقرب به خداوند محسوب می شود؛ در روایات اهل بیت نیز اجتناب از سگ و دور نگه داشتن آن از اتاقی که محل زندگی خصوصی است مورد تأکید قرار گرفته است.^۱ خوابیدن در آغوش سگ و خواباندن آن در آغوش خود هیچگاه در سیره و شیوه زندگی اهل بیت وجود نداشته است و سگ اصحاب کهف نیز که همراه آنها بود هنگام استراحت در دهانه غار به استراحت پرداخت نه در آغوش ایشان! بهر حال یکی از احکام بسیار مبتلا به در مورد سگ از گذشته تا کنون مسئله نجاست سگ است. سگ به هر منظوری که نگهداری شود خواسته یا ناخواسته با وسایل یا بدن انسان تماس پیدا خواهد کرد. تطهیر آنچه در تماس با سگ نجس شده نیاز به شیوه خاص شرعی دارد؛ اگر چه ممکن است نجس بودن و کثیف بودن از دیدگاه عوامانه با هم اشتباه شود اما واضح است آنچه شارع مهر نجاست و ناپاکی بر آن می زند خود باید شیوه

تطهیر آنرا بیان ننماید و راهی برای عقل در مورد آن وجود ندارد؛ بنابراین ازاله عین نجاست گاهی ممکن است طهارت شرعی را نیز به دنبال داشته باشد مانند ازاله عین نجاست از بدن حیوان و گاهی چنین نیست مانند ازاله آب دهان سگ از ظرف با یکبار شستن. محتوای اصلی این کتاب در مورد تطهیر نجاست حاصل از تماس سگ می‌باشد؛ نقطه تمرکز این مطالب با توجه به تخصصی بودن آن، در مورد تماس دهان سگ با ظرف و شیوه تطهیر آن با آب قلیل است اگرچه کم و بیش نحوه تحصیل طهارت در سایر مواردی که در اثر تماس با سگ نجس شده را نیز بیان می‌کند؛ همچنین تطهیر با آب غیر قلیل را نیز از حلال مباحث می‌توان تا حدود قابل ملاحظه ای استخراج نمود. به‌رحال پرداختن به علم زبایای بحث نجاست سگ آنهم از دیدگاه علمی فقاهتی کاری طولانی خواهد بود که مجلدات زیادی را در بر خواهد گرفت تا چه رسد به اینکه سایر احکام مربوط به سگ، اعم از نجاست آن نیز مورد کاوش فقهی قرار بگیرد. از فوایدی که برای این نوشتار وجود دارد یکی توجه دادن خوانندگان متعهد به احکام نگهداری سگ و احکام مربوط به نجاست آن است؛ به خصوص در زمان حاضر که این پدیده به صورت افراطی گسترش یافته است و دوم اینکه می‌تواند مقدمه و شروع خوبی برای دانشجویان یا طلابی باشد که خود را برای

آموختن فقه استدلالی آماده می‌نمایند. این کتاب اگر چه در مباحث مقدماتی خود برای عموم افراد مفید است اما متن آن یک متن کاملاً تخصصی است که با مراجعه به منابع اصیل فقهی نگاشته شده است و برای طلاب و دانشجویان این رشته بیشتر مورد استفاده خواهد بود. برای ورود به مباحث این کتاب و جهت آشنایی کلی با مجموعه احکام نگهداری سگ و گستره آن مروری سریع و فشرده به این احکام خواهیم داشت و سپس وارد مباحثی خواهیم شد که متن اصلی این کتاب را شامل می‌شود. توجه به نکته لازم است که عرض از مرور کلی و مطالبی که به عنوان مقدمه بیان می‌شود، آشنایی اجمالی با آیات و روایات و نظرات فقهی پیرامون احکام نگهداری سگ بوده، بیشتر جنبه توصیفی دارد و غور در ادله و اسناد مورد نظر نمی‌باشد؛ اگرچه گاهی کم و بیش به ادله و اسناد نیز اشاره شده است؛ در محتوا و موضوع اصلی کتاب به طور خاص به تطهیر ظروف نجس شده توسط سگ با آب قلیل پرداخته شده که در آن نظرات مختلف فقهی و ادله آن به تفصیل و به صورت تخصصی مورد موشکافی و بررسی قرار گرفته است.